

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.281/2007/5. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a Szécsi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szécsi István ügyvéd) által képviselt **felperes neve (címe)** alatti lakos felperesnek, - a Skapinyecz Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Skapinyecz János ügyvéd) által képviselt **alperes neve (címe)** alatti lakos alperes ellen személyiségvédelmi igény érvényesítése iránt indított perében a Békés Megyei Bíróság 2007. március hó 5. napján kelt 5.P.20.022/2007/5. sorszámú ítélete ellen az alperes részéről 6. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét **nem érinti**, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, az alperes marasztalásának összegét 100.000,- (Egyszázezer) Ft-ra **leszállítja**.

Az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 6.000,-(Hatezer) Ft-ra **leszállítja**, míg a felperesét 18.000,-(Tizennyolcezer) Ft-ra **felemeli**.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Megállapítja, hogy a peres felek másodfokú eljárási költségeiket maguk viselik.

Megállapítja, hogy az alperes 14.300,-(Tizennégyezer-háromszáz) Ft sürgősen lerótt másodfokú eljárási illeték visszatérítésére jogosult.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Az alperes apja és a felperes élettársak voltak, együtt laktak az alperes és az apja tulajdonában lévő ... lakásban. A peres felek között - vagyoni kérdések miatt - feszült viszony alakult ki. Az alperes 2005. augusztus 14. napján - felesége

-2-

társaságában - meglátogatta az édesapját a ... lakásban, ahol a felperes is jelen volt. A peres felek között szóváltás alakult ki, majd kölcsönösen bántalmazták egymást akként, hogy az alperes legalább kétszer ökölbe zárt kézzel állon és föltöven ütötte a felperest, aki megkarmolta az alperes alkarját. A felperes másnap jelentkezett a helyi kórház rendelőintézetének gégészeti ambulanciáján, ahol megállapították, hogy a fülkagylójának mozgatása fájdalmas, porctörés nem észlelhető, a dobhártyák épek, a hallás mindkét oldalon teljes, az elváltozásokat trauma okozta zúzódások idézték elő. A sérülések gyógytartamát 8 napban vélelmezték. A felperes 2005. augusztus hó 15. napján a ... Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztályán feljelentést tett az alperes ellen testi sértés vétsége miatt, ekkor sérüléseiként a kórházi látleletben írtakat jelölte meg. A felperes 2005. augusztus hó 19. napján felkereste fogszakorvosát azzal a panaszával, hogy alsó frontfogai meglazultak. A felperes a fogzatában bekövetkezett változásokat az alperesi bántalmazásra vezette vissza. A fogszakorvos az első vizsgálatkor a felperes jobb alsó egyes és bal alsó kettes fogát, majd augusztus 30-án a jobb alsó négyes és a bal alsó nyolcas fogát távolította el, az alsó fogak pótlása egy rögzített résszel és kivehető fogsorral történt, amelynek díja 122.000,-Ft volt.

A felperes az alperes bántalmazása következtében állcsúcsa bal oldala és jobb füle tájékának zúzódását, bevérvését szenvedte el, dobhártyája nem sérült, míg kétoldali enyhe percepciós halláscsökkenése nem áll okozati összefüggésben a sérüléseivel. A bántalmazás időpontjában a felperes alsó fogsora hiányos volt, fogazata nem lehetett ép, ezért az alsó fogának - állított - elvesztése nem külső erőbehatás miatt következett be.

A ... Városi Bíróság a 2006. április hó 14. napján jogerőre emelkedett 15.B.309/2005/38. sorszámú ítéletével megállapította az alperes bűnösségét aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés vétségében, és ezért egy évi időtartamra próbára bocsátotta. A felperest a könnyű testi sértés vétsége miatt emelt viszonzvád alól felmentette.

A felperes keresetében kérte a bíróságot állapítsa meg, hogy az alperes 2005. augusztus hó 14. napján megsértette a testi épséghez fűződő személyiségi jogát, és kötelezze az alperest 400.000,-Ft megfizetésére. Kártérítési követeléséből 122.000,-Ft-ot vagyoni kárként - a fogpótlás költségeként - követelt, míg az ezt meghaladó összeget nem vagyoni kártérítésként igényelte. Az alperesi személyiségsértés következtében fogai meglazultak, egy kihullott, emiatt került sor a fogpótlásra, emellett a bántalmazás óta nyugtatókon él, altatókkal alszik, és hallása sem javult.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Ellenkérelme indokolásában kifejtette, hogy a konfliktust, amely a testi sértéshez vezetett a felperes kezdeményezte, az ő fizikai támadását próbálta elhárítani. Vitatta, hogy a testi sértés következtében a felperesnél súlyosabb egészségkárosodás következett be, az ütés következtében a felperes alsó fogai nem lazulhattak meg, illetve a pszichés problémái sem hozhatók ezzel okozati összefüggésbe.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes a 2005. augusztus hó 14. napján elkövetett bántalmazással megsértette a felperes testi épséghez fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az alperest, fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 161.000,-Ft-ot, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 10.000,-Ft perköltséget. Emellett kötelezte az

-3-

Pf.III.20.281/2007/5. szám

alperest, hogy fizessen meg az államnak az illetékhivatal külön felhívása szerint 9.600,-Ft, míg a felperest, hogy fizessen meg 14.400,-Ft eljárási illetéket. Határozata indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 75. § (1) bekezdése és 76. §-a értelmében személyhez fűződő jog a testi épséghez való jog. A jogerős büntetőbírósági ítélet tényként állapította meg, hogy az alperes a felperest tettleg bántalmazta, testi épségét, egészségét ezzel megsértette. A Pp. 4. § (2) bekezdése értelmében, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, úgy a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. Ebből az is következik, hogy a tényállás megállapítása körében sem lehet olyan megállapításokat tenni a polgári perben, amelyek a már jogerősen elítélt személy bűnössége megállapításának kizártságához vezetnek. Az alperes nem tette vitássá egyébiránt, hogy a felperest megütötte, azonban arra hivatkozott, hogy ez a felperes provokatív fellépésének a következménye volt, illetve az ő támadásának elhárítására szolgált. A perben feltárt bizonyítékok nem szolgáltattak elégséges alapot annak megállapítására, hogy az alperes a Ptk. 343. §-a alapján jogos védelmi helyzetben cselekedett. A tanúvallomások, valamint az alperes által csatolt hangfelvétel szövege sem támasztották alá azt, hogy a felperest terhelte a felelősség a szóváltás kialakulásában, a felek kölcsönös sérelmeik felelősségével közösen idézték elő a bántalmazásig fajuló feszült helyzetet. A viták elrendezésének elfogadhatatlan módja a testi erőszak alkalmazása, akkor is, ha azt egyébként a sértett fél verbális provokációja előzte meg. Ez önmagában jogos védelmi helyzetet nem teremt. Nem állapítható meg, hogy az alperes sérülései a „verekedés” során pontosan mikor és hogyan keletkeztek. Ha a felperes volt az aki először lépett fel tettlegesen, úgy abban az esetben is elfogadhatatlan az alperes reakciója, az mindenféleképpen túllépte a támadás elhárításához szükséges mértéket. A Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapította a jogsértés tényét, a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja, a Ptk. 339. § (1) bekezdés és a Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján kötelezte az alperest kártérítésre. A vagyoni kárigénnyel kapcsolatban kifejtette, hogy az igazságügyi orvosszakértő véleménye ellenére elfogadta a fogszakorvos tanúvallomását atekintetben, hogy a bántalmazást követően, azzal összefüggésben a felperes egy alsó foga kihullott, miután a fogorvos közvetlenül a bántalmazást követően észlelte a felperes fogzatának tényleges állapotát, míg a szakértő véleményét csupán általános orvosi tapasztalatokra alapította. Mindemellett a teljes fogpótlás költsége nem hárítható át az alperesre, hiszen a felperes alsó fogsorának állapota sem funkcionális, sem esztétikai szempontból nem volt ideális, az mindenképpen pótlásra szorult, ezért - mérlegeléssel - a kifizetett díj fele összegének megfizetésére kötelezte az alperest, míg ezt meghaladóan a vagyoni kártérítés iránti keresetet elutasította. A nem vagyoni kár összegének meghatározásánál figyelemmel volt az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI.1.) AB. határozatában kifejtettekre, és

azt vette nyomatékkal figyelembe, hogy a felperes a bántalmazás következtében zúzódásos sérüléseket szenvedett el, fogai kiesésével, meglazulásával kellemetlen fogászati beavatkozásnak kellett alávetnie magát, emellett azonban nem bizonyította a pszichés sérülés bekövetkeztét, és etekintetben az oksági kapcsolat fennálltát. Mindezeket figyelembevéve „100.000,-Ft-ot talált olyan mértéknek, amely alkalmas arra, hogy a felperes által elszenvedett személyiségi jogsérelmet másnemű előny nyújtásával kompenzálja”, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította a nem vagyoni kártérítés

-4-

vonatkozásában is. Az alperes által indítványozott tanúbizonyítás lefolytatását szükségtelennek ítélte, ezért azt mellőzte, míg utalt arra, hogy a tárgyalás elhalasztása iránti közös kérelem a tárgyalás előtt 5 nappal érkezett a bíróságra, ezért a Pp. 151. § (1) bekezdése alapján az nem volt teljesíthető, emellett szükségtelen is lett volna, hiszen az ügy áttételét megelőzően a városi bíróság előtt az ügy szempontjából lényeges bizonyítási eljárás már lefolytatásra került, a felek érdemi nyilatkozataikat előterjesztették, ezért a jogvita eldöntéséhez szükséges adatok rendelkezésre álltak.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte annak megváltoztatását és a kereset teljes körű elutasítását. Fellebbezése indoklásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást tévesen, illetve hiányosan állapította meg és abból helytelen jogi következtetésre jutott. A jogsértés megállapítását csupán a bántalmazáshoz kötötte, nem tárta fel azonban aprólékosan a felek ezt megelőző viszonyát, és azt sem értékelte kellő súllyal, illetve tényként nem állapította meg, hogy ki volt az aki, provokatívan, agresszíven lépett fel, azaz ki idézte elő a tettelegességgig fajuló helyzetet. A kérdés az, ki ütött először. A felperes maga is a jogtalanság talaján állt, hiszen elismerte, hogy az alperest bántalmazta, a fizikai kontaktust, a támadást a felperes fejtette ki, ez ellen csak védekezett. Tévesen hivatkozott az elsőfokú bíróság a büntető ítéletben megállapított tényállásra is, és miután a bűnösség kérdésében nem foglalhat állást, nem helyezkedhet a büntető határozattal ellentétes megállapításra, ezért a tényállást hiányosan állapította meg. A jogos védelmi helyzet aránytalan túllépése büntető jogi kategória, a polgári felelősség szempontjából annak nincs jelentősége. A rendelkezésre álló bizonyítékok bizonyítóerejét is tévesen ítélte meg, jogszabálysértő módon rekesztette ki az igazságügyi orvosszakértő véleményét, és emiatt tévesen állapította meg, hogy a bántalmazás következtében a felperes fogazata meglazult, illetve egy foga kihullott. Sérelmezte, hogy a tárgyalási határnap előtt beérkezett közös kérelemre tekintettel nem halasztotta el az elsőfokú bíróság a tárgyalást.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte annak mindenben helyes indokai alapján.

Az alperes fellebbezése részben **alapos**.

Az alperes ugyan fellebbezésében a megállapítást kimondó és a marasztalását tartalmazó valamennyi elsőfokú ítéleti rendelkezést támadta, azonban indoklásában csupán a jogos védelmi helyzet téves megítélésére és a vagyoni kár esetében az okozati összefüggés hiányára hivatkozott. A jogos védelem a jogellenességet kizáró tényező, s mint ilyen, a kártérítési felelősséget kizárja, azaz ebben a körben értékelendő. A felperes személyiségi

jogai megsértése miatt a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontjában írt igényt is érvényesítette, amely objektív jellegű, és annak alkalmazhatóságát a jogsértés ténye önmagában - a sérelem okozójának felróhatóságától függetlenül - megalapozza. Az alperes a felperes testi épségének, egészségének megsértését soha nem is vitatta, azt nem is tehette, miután egyértelmű bizonyítást nyert, éppen ezért fellebbezése - az indokolás tartalmára figyelemmel - az objektív szankció alkalmazását - a jogsértés tényének megállapítását - nem érintette, ez nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát.

-5-

Pf.III.20.281/2007/5. szám

A Ptk. 343. §-a értelmében a támadás ellen irányuló jogos védelmi helyzetet kívánta a jogalkotó jogellenességet kizáró tényezőként szabályozni. A támadás kifejezésből következik, hogy fizikai hatásról van szó, és a védelemnek e fizikai hatás ellen kell irányulnia. Az elhárítás irányulhat a jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetéssel szemben is. Minden esetben fontos azonban, hogy az elhárítás - lévén nem azonos a megtorlással - a szükséges mértéket nem haladhatja meg. A védekezéshez szükséges mérték megállapítása tényállásonként változó, minden esetben általános elv azonban, hogy csak komoly fenyegetés és olyan támadás vehető figyelembe - mint jogellenességet kizáró körülmény -, amely reális, potenciális veszélyhelyzetet jelent a károkozó számára. A jogos védelem polgári jogi és büntetőjogi fogalma kétség kívül nem esik egybe. A büntetőjogi megoldással ellentétben a polgári jog ugyanis csak az elvárhatóság keretein belül biztosít mentességet annak, aki a jogos védelem határait ijedségből vagy felindulásból túllépi. Az elsőfokú bíróság a feltárt bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, hogy a felperes részéről a verbális inzultuson túlmenően olyan fizikai támadás nem került kifejtésre, illetve annak veszélye nem állt fenn, amelynek elhárításához szükséges volt a felperes tetteleges bántalmazása. A felperes verbális „támadásának” elhárításához nem volt szükség a fizikai erőszak alkalmazására, a magnófelvételen rögzített vita azt semmiképpen sem indokolta. Az alperes által alkalmazott „támadás elhárítási mód” a szükséges mértéket kétség kívül meghaladta, a jogos védelmi helyzet nem állt fenn, ezért a kártérítő felelősség alól magát kimenteni nem tudta.

A vagyoni kártérítés körében azonban az elsőfokú bíróság a tényállást a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg, az ezt támadó alperesi fellebbezés alapos. A felperes fogazatának meglazulása, a fogak kiesése, az emiatt szükségessé vált fogorvosi beavatkozás, mint kár és az alperesi bántalmazás, mint károkozó magatartás között fennállt okozati összefüggés körében a felperes a Pp. 164. § (1) bekezdésében írt bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. A 2005. augusztus hó 15. napján előterjesztett feljelentésében (... Városi Bíróság B.309/2005. számú ügyirat) a felperes említést sem tett fogazata állapotáról, elszenvedett sérülései között egyáltalán nem sorolta fel, és azt az ambulancián készült leletek sem igazolják. A 2005. szeptember 16-i személyes meghallgatásakor sem említette meg fogai elvesztését, csupán arra hivatkozott, hogy a veréstől meglazultak (... Városi Bíróság 6.B.309/2005/4. sorszámú jegyzőkönyv). A 2006. március 2. napján megtartott tárgyaláson már akként nyilatkozott, hogy a történetek után pár nappal ment el fogorvoshoz, ahol 4 fogát kihúzták, a fogai elől

sérültek, azonban nincs több orvosi papírja, mint amit már benyújtott (15.B.309/2005/24. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal utolsó bekezdés és 3. oldal 5. bekezdés). A büntető eljárás során a felperes a fogszakorvos írásbeli nyilatkozatát, igazolását nem csatolta. Ehhez képest a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelméhez csatolta a fogszakorvos 2006. január hó 2. napján kelt, és - vélhetően - a 2005. augusztus 19-i kezelésre, annak tartalmára vonatkozó igazolását. A fogszakorvos ezen okiratban felperesi panaszként az alsó frontfogak mozgását jelölte meg, amely miatt szükségessé vált azok eltávolítása, ezzel szemben tanúvallomásában (... Városi Bíróság 2.P.20.802/2006/14. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal 10. bekezdés, 5. oldal 3. bekezdés, 9. bekezdés, 11-13.

-6-

bekezdés) már azt állította, hogy az igazolásban megjelölt napon elvégzett vizsgálatkor a felperes egy frontfogának hiányát észlelte. Mindezen peradatok nyomatékos kétséget támasztanak a felperes szavahihetősége és a fogszakorvos vallomásának tárgyyszerűsége és objektivitása körében, ezért a felperes nyilatkozatára és a fogszakorvos vallomására megnyugtató tényállás nem alapítható. Az alperesi tettlegességgel összefüggő, annak következtében előállott felperesi sérülések csupán a bántalmazást követően nyomban felvett orvosi látletet, valamint a büntetőeljárás során kirendelt igazságügyi orvosszakértő véleménye alapján állapíthatók meg. Ez utóbbi - amely a polgári perben is bizonyítékként került felhasználásra és értékelésre - kizárta, hogy az alperes bántalmazása következtében lazult meg a felperes fogazata, illetve került sor a fogvesztésre (... Városi Bíróság B.309/2005/32. szám alatti szakértői vélemény 4. oldal utolsó bekezdés és 5. oldal első bekezdés).

Az elsőfokú eljárás során feltárt peradatok, bizonyítékok bizonyítóerejének helyes megítélésével, okszerű mérlegeléssel az állapítható meg, hogy a felperes nem bizonyította minden kétséget kizáró módon az alperesi bántalmazás és a fogazatlazulása, fogvesztése közötti okozati összefüggés fennálltát, azaz a kártérítő felelősség egyik konjunktív feltételét.

Az eljárási szabálysértésre hivatkozás alaptalan, a halasztásnak nem volt kivételesen fontos oka, illet az alperes sem jelölt meg. A kollegialitás nem eljárásjogi kategória.

Az előbbiekben kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezéssel érintett tárgykörökben - részben megváltoztatta, az alperes marasztalását a nem bizonyított, de az elsőfokú bíróság által megítélt vagyoni kártérítés összegével leszállította, míg ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését helybenhagyta (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A marasztalás összegének leszállítására figyelemmel módosult a pervesztesség-pernyertesség aránya, az alperes összesen 100.000,-Ft vonatkozásában bizonyult pervesztetesnek. A per tárgyi illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt illetékből az alperes 6.000,-Ft, míg a felperes 18.000,-Ft megfizetésére köteles, erre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben is megváltoztatta és a fizetendő összegeket a rendelkező részben írtak szerint leszállította, illetve felemelte.

Az alperes fellebbezése részben eredményre vezetett ugyan, azonban a másodfokú eljárásbeli pervesztesség-pernyertesség aránya közel azonos, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a felek eljárási költségeiket maguk viselik. A perköltség viselésére vonatkozó rendelkezés meghozatalánál a másodfokú bíróság tekintettel volt arra, hogy az alperes a per tárgyi illetékkedvezménye ellenére leróta az eljárási illetéket, amelyből a 61.000,-Ft-ra jutó 6 %-os összeg illetné meg, azonban 100.000,-Ft tekintetében változatlanul pervesztes maradt, ezért a lerótt illetéket, mint perköltséget viselnie kell.

A fellebbezési eljárás tárgyának értéke 161.000,-Ft volt, az ezután felszámítható 6 %-os mértékű illeték - kerekítve - 9.700,-Ft, így az alperes - a tárgyi illetékfeljegyzési jog kedvezményétől is függetlenül - 14.300,-Ft másodfokú eljárási illetéket szükségtelenül

-7-

Pf.III.20.281/2007/5. szám

rótt le, ezért a másodfokú bíróság megállapította, hogy annak visszaigénylésére az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján jogosult az illetékhivataltól.

S z e g e d, 2007. október hó 8. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.
a tanács elnöke

Dr. Lakatos Péter sk.
előadó bíró

Dr. Kasza Ferenc sk.
táblabíró